

II. Vedrørende forslag til ændring i udkast til lov for Færøerne om haugers styrelse og drift.

ad § 1.

Paragraffen bestemmer, at kongsbønder og tjenestemænd har lige ret med ejer.

Udvalget foreslaar at tjenestemænd skal have ligeret med ejer medens „vedkommende myndighed“ landbrugsraadet kan træffe en anden bestemmelse for kongsbøndernes vedkommende, der maa forstaaes derhen, at landbrugsraadet foreslaar at præster og præsteenker skal have ubetinget stemmeret, men bønderne kun betinget.

III. Vedrørende forslag til ændring i udkast til lov for Færøerne om hegn og markfred.

ad § 19.

Udkastets paragraf 1 bestemmer at kongsfæster og tjenestemænd, der som saadan besidder tjenestejord regnes i denne lov lige med ejer.

Udvalget foreslaar at kongsfæster og tjenestemands jordbesiddelser og den dermed efter udkastet foreslaaede myndighed, antager for besiddelsens vedkommende navn af „jord i offentlig eje“ og med hensyn til myndigheden skal denne efter vedkommende myndigheds (landbrugsraadets) bestemmelse kunne fratages opsiderne og tjenestemændene og opretholdes af landbrugsraadet.

Grandstævnelovforslaget, der ogsaa er blevet standset af regeringen siden dets vedtagelse i 1930, har regeringsudvalget ingen ændringer foreslaaet i.

Yderligere bemærkninger.

Det revolutionære indgreb, der tilsigtes imod de hidtil gældende retsregler for den færøske jordbrugerstand maa mindretallet afvise. Man kan kun torudse samfundsskadelige følger af, at et ældgammelt jordbrugersamfund som det færøske, omordnes i den grad og paa den maade som regeringsudkastet foreslaar, ikke mindst naar det tages i betragtning at det offentlige helt og aldeles har svigtet sin pligt til at give de færøske landbrugere den samme adgang til erhvervelse af faglig kundskab, som nabolandenes landbrugere i det sidste hundrede aar har haft adgang til.

Det er ganske betegnende for den nuværende administration, at medens der i alle vore nabolande, og ikke mindst i Danmark, har været arbejdet for landbrugernes frigørelse slaar regeringsudkastet ind paa, overfor de færøske jordbrugere, at gaa den modsatte vej. Istedet tor at bygge videre paa den ved forordningen af 1691 § 9 med efterfølgende bestemmelser og sædvanerregler angivne vej til bondestandens betryggelse og i stedet for den ved trøloven aabnede adgang til erhvervelse af selvejendom hvis udvidelse lagtingskommissionen havde forfattet udkast til, foreslaar regeringsudvalget en ordning, hvorefter normen for besiddere af kongsjord for eftertiden skal være *livsfæste*, opsidderbrug, og at adgangen for nærmeste arvings ret til fortsættelse af opsiddergaarden og trøjerers ret til selvejendom i sidste instans skal bero hos den overfor lagtinget uansvarlige landbrugsminister. Dette vil i realiteten sige saa meget som, at landbrugsministeren i tilfælde af, at regeringsudvalgets forslag tiltrædes, for eftertiden bliver end yderligere end nu er tilfælde, halvdelen af det færøske jordbrugs godsherre.

Ogsaa de færøske odelsmænds hidtil værende ret over deres ejendomme foreslaar regeringsudvalget indskrænket. Dette indgreb baserer udvalget paa norsk og islandsk lovgivning. Regeringsudvalget gør sig herved skyldig i en mærkelig fejltagelse. Ihvorvel der findes særdeles mange lighedspunkter mellem færøske odelsejendomme paa den ene side og norske og islandske paa den anden side, saa synes udvalget aldeles at have forbiset den meget væsentlige omstændighed, at medens odelsjorden saavel i Norge som paa Island findes plaseret paa *odelsgaarde*, findes der nu paa Færøerne kun et par udmærkede odelsejendomme, der kan betegnes som *odelsgaarde*.

Forholdet er dette, at medens de norske og islandske odelsgaarde udgør samlede brug af nogle køers og smaaføes størrelse op til et par hundrede køer og mere, der som regel i uudskeftet stand som samlet ejendom, som odelsgaard, gaar over til den *enkelt* arveberettigede og fremdeles vedbliver at være en samlet ejendom, saa er forholdene ved